

אני האלטרנטיבה: הנשיא שמעון פרס

פרס נחוש להניף את דגל השלום בשעה שמחנה השמאל קיפל אותו; תתחילו להתרגל, דוד לוי בדרך לרחוב הנשיא; ומה באמת קורה עם משה קצב וההתנכלויות בכלא?

חוספּשבת | 5/1/2013 | שלום ירושלמי | 10:40

תגיות: שמעון פרס, דוד לוי, משה קצב

נשיא המדינה שמעון פרס מביט סביב ורואה שאין אלטרנטיבה לראש הממשלה נתניהו, ולכן הוא מחליט להיות האלטרנטיבה. הנשיא מציג סדר יום מדיני חדש-ישן, אנטייתזה מובהקת למדיניות החוץ של נתניהו ואביגדור ליברמן, שמתריס גם נגד הקמפיין של הליכוד ביתנו. לפי פרס, צריך להיכנס למשא ומתן מדיני עם אבו מאזן ללא דיחוי כי הוא הפרטנר היחיד, הרלוונטי והאמיץ, שאפשר להגיע אתו לאיזה הסכם. ואם אין הסכם כזה, ישראל הולכת לאסון קיומי, שניצוצות ממנו כבר נראים בשטח.

מה רוצים ממנו? פרס בכנס שגרירי ישראל צילום: מארק ניימן, לע"מ

פרס נושא לבדו בגאווה את הדגל שרוב מפלגות המרכז והשמאל קיפלו מזמן. פעם, בימים אחרים, היית עושה על השלום קמפיין בחירות שלם, יצרי ובועט. פרס הלך על זה בבחירות 1996 מול נתניהו, שטען שהוא יחלק את ירושלים. גם ברק הלך על קמפיין מדיני והפסיד. שרון אימץ ב-2003 את סיסמת הבחירות "רק שרון יביא שלום", והביס את עמרם מצנע. הנושא המדיני כיכב גם בבחירות 2006, אחרי ההתנתקות, וגם ב-2009, שבהן ניצח נתניהו.

פרס, ולא רק הוא, מתקשה להבין איך מי שמדבר היום על שלום נחשב בוגד או משתף פעולה. מה קרה לנו? הרי הממשלה החליטה לאורך השנים

לאמץ החלטות מתונות, באופן רשמי. בתוכנית מפת הדרכים שהממשלה אישרה במאי 2003 לקחנו על עצמנו התחייבות להקפיא את כל ההתנחלויות, כולל גידול טבעי, ולהוריד התנחלויות לא חוקיות. ההסתייגויות שהגישו שרים בממשלה, כולל נתניהו, לא נגעו לעניין ההקפאה. ולא מדובר בממשלת שמאל, אלא בממשלת הליכוד לפני הפילוג והקמת קדימה.

והצהרה של נתניהו בנאום בר אילן, ביוני 2009, לא עסקה בשתי מדינות? הרי הנאום הזה היה השכפ"צ של ראש הממשלה לאורך זמן, ובזכותו הוא החזיק את הראש מעל המים המדיניים הסוערים לאורך השנים. זו הייתה גם מדיניות ההסברה של ישראל. אז למה באים בטענות לנשיא המדינה, שרק חייד את המסרים?

האביב של משרד החוץ

פרס דיבר ביום שני במשכן הנשיא עם שגרירים שהגיעו ארצה מכל העולם. רבים מהם הזדהו עם הדברים שלו, שהייתה בהם ביקורת קשה על הקיפאון המדיני שכופה ראש הממשלה. רבים מהם הרגישו סוף סוף תחושת שחרור ואפשרות ביטוי חופשי. האביב של משרד החוץ. אביגדור ליברמן איננו, לא ברור אם יחזור, ואין יותר מי שיטיל אימה על הסביבה וישלח את צמרת משרד החוץ לבדיקות פוליגרף. כאשר פרס הכריז: "אף אחד מדאצ'ה הרחוקה לא יגיד לי מי זה אבו מאזן", השגרירים כמעט קמו ומחאו לו כפיים. הם הבינו למי הוא התכוון, אבל התאפקו.

כושר ההרתעה של ליברמן נעלם. השגרירים, הקונסולים והצירים פותחים את הפה, וגם פרס שומע. הם מספרים איך בנימין נתניהו היה שולח את פרקליטו, עו"ד יצחק מולכו, לארצות הברית ולמדינות אירופה אחרי כל התבטאות מזיקה של ליברמן, בעיקר אחרי השתלחויות קשות שלו באבו מאזן, שאותו כינה "טרוריסט". מולכו המסכן, הקלינר של נתניהו, נאלץ להסתובב במסדרונות המדיניים בכל מקום, להיפגש עם ראשי מדינות ושרים ולהסביר שליברמן לא מייצג את ראש הממשלה, ולא כדאי להתייחס לדברים שאמר. שיעזבו. שימשיכו הלאה.

בשורה הראשונה במשכן הנשיא, במקום ליברמן, ישב הפעם דני אילון, שהפך מתוקף הנסיבות לסוג של גיבור במשרד החוץ. אילון אמור להיות העד המרכזי במשפט שבו מואשם שר החוץ במרמה והפרת אמונים, אחרי שלחץ לשגר ללטביה את השגריר זאב בן אריה, שהדליף לו חומר חקירה סודי בעניינו. אילון, בהתבטאות ראשונה אחרי ההחלטה להגיש כתב אישום אמר לי השבוע: "האמת איתי, המצפון איתי, אני מרגיש חזק ואף אחד לא יזיז אותי".

כושר ההרתעה נעלם. ליברמן צילום: יוסי אלוני

העם בחר בשלום

בחזרה לפרס. על מערכת היחסים ההיסטורית שלו עם בנימין נתניהו אפשר לכתוב ספר עב כרס. בעת החדשה, לפני שנה וחצי, נפגש פרס לארבע שיחות ארוכות עם אבו מאזן, שאותו הכיר לראשונה בספטמבר 1983 בושינגטון לפני טקס החתימה על הסכם אוסלו. ראש הממשלה נתניהו היה כמובן בסוד המגעים בין הנשיא לאבו מאזן, שהתחדשו ב-2010. לפי פרס, ראש הממשלה העניק לו יד חופשית ועבד אתו בתיאום. הרעיון היה להסיג את אבו מאזן מההצבעה באו"ם על הכרה במדינה פלסטינית עצמאית.

באוגוסט 2011, חודש לפני הנסיעה לאו"ם, היה אמור פרס לצאת לפגישה מכרעת, חמישית במספר, עם אבו מאזן בירדן. הנסיעה בוטלה. לפי הגרסה הרווחת, נתניהו לא אישר לפרס הסכמות מדיניות שיכלו למנוע את ההופעה באו"ם. "פרס נשאר בלי תחמושת מדינית, ולא היה טעם לנסוע לעמאן", כפי שאומר גורם מעורב. כך או כך, בקרבנו של פרס מאמינים כי נתניהו היה יכול לקנות את עולמו בדרך הבאה: פרס היה ממשיך ומנהל עבורו משא ומתן סודי ובונה לו הסכם ראוי מול הפלסטינים. נתניהו היה פורס על ההסכם חסות, מוציא אותו לאור בימים אלה והולך על החבילה הזו לבחירות. במקרה כזה הוא היה מנצח בלי איחוד עם ליברמן.

פרס משוכנע שיש רוב גדול להסכם שלום עם הפלסטינים. רק לאחרונה הוא ראה סקר עומק שעשה "מכון דניאל אברהם לשלום במזרח התיכון". לציבור הוצגה חבילה מדינית שכוללת הקמת שתי מדינות לשני עמים בקווי 1967, עם תיקוני גבול מוסכמים ושוייוניים; חלוקת ירושלים לשתי בירות; האגן הקדוש בניהול משותף של ישראל, ארצות הברית והפלסטינים והכותל תחת אחריות ישראלית; זכות השיבה רק למדינה הפלסטינית המפורזת. לפי הסקר, 67 אחוזים יצביעו במשאל עם בעד ההסכם הזה. את הסקר עשו במקביל ד"ר מינה צמח ורפי סמית.

עם החבילה הזו הגיע פרס ביום שני לפגישה עם השגרירים. הוא הפליג בשבחו של אבו מאזן, וסיפר כי יו"ר הרשות מונע טרור משטחי הגדה. אפילו ראשי הצבא מאשרים את הדברים. פרס הסביר שוב כי השלום מבחינתו הוא מרכיב יסודי באסטרטגיה הביטחונית של ישראל. "החוסן הלאומי זה לא רק טנקים ומטוסי F-16", נוהג פרס לומר. "אם אנחנו לא מעניקים אופק מדיני לאנשים כמו אבו מאזן, אנחנו מגדילים את הסיכוי שחמאס יתפוס את השלטון".

הפלסטינים בחרו בחמאס

נתניהו חושב כמובן אחרת. לתפיסתו, אם נעזוב את השטח, חמאס ישתלט עליו למחרת, עם אבו מאזן או בלעדיו. אחרי הנאום של פרס התחולל בצמרת הליכוד ויכוח מר. היו כאלה שחשבו שחייבים לתקוף את פרס בכל הכוח, וכך להחזיר קולות לליכוד ביתנו שמידרדרת בסקרים. לפי האסכולה הזו, שהוביל גלעד ארדן, צריך להדביק לפרס את הדימוי הפוליטי השמאלני, להזכיר כי כמעט והוביל את קדימה ואת גוש המרכז-שמאל בבחירות האחרונות, לציין את הסקרים שהעמיד לרשותו חיים רמון ואת ההתלבטות הארוכה שלו לפני שהחליט להישאר במשכן הנשיא.

ראש הממשלה ובכירים אחרים טענו שפרס הוא פופולרי מדי ואסור לפגוע בכבודו. צריך רק לתקוף עניינית. הוא נזף בארדן, שטען כי פרס "בוחר להביע דעה פוליטית אישית". נתניהו עצמו הכניס לפרס בסגנון אחר. "כל מי שעניו בראשו יודע שחמאס יכול להשתלט על הרשות אחרי הסדר, או לפני הסדר, כמו שקרה בעזה", אמר נתניהו. "לכן, בניגוד לקולות שאני שומע בימים האחרונים שמאצים בי לרוץ קדימה, לוותר, לסגת, אני חושב שבתהליך מדיני צריך לנהוג באחריות ולא בבהילות, בפיכחון ולא בחיפזון, אחרת יקום כאן בסיס טרור איראני שלישי בלב הארץ".

אם תשאלו את פרס, הוא בוודאי יאמר שנתניהו שבוי בידי מפלגות וחברי כנסת מהימין הקיצוני שקושרים את ידיו ולא נותנים לו לזוז, גם אם הוא רוצה. הוא ייזכר בימים שבהם נתניהו היה מוכן למהלך היסטורי מול הפלסטינים, אבל ברגע האחרון שינה כיוון מאימת השותפים. ברגע זה פרס ואנשיו מרגישים שהוא היחיד שמוביל את רעיון השלום, כאמור, ודווקא בימים קריטיים של בחירות. יש לפרס קהל תומכים, ואילו היה מתמודד מול נתניהו היה נותן פייט, מנצח ונוקם בו על הניצחון

בינתיים פרס שריו בעיצומו של קמפיין משלו. ביום שני הוא כבר הודיע שישראל תדבר עם חמאס, אם זה יקבל את תנאי הקוורטט. ביום שלישי הוא הופיע במכללת אחווה, בוועידת תנועת המושבים. מאות הנוכחים קמו ממקומם וליוו אותו לבמה בשירו של עוזי חיטמן "אני נולדתי לשלום". פרס קרן מאושר. "טיפחתי יחס מיוחד למלפפונים", הוא ניסה להתחבר למושבניקים. כפי שזה נראה, הוא טיפח יחס מיוחד דווקא לראשות הממשלה.

פותחים שולחן

שני שולחנות ארוכים מסודרים בצורה של ר' ועמוסים בכל טוב הארץ קיבלו את פניו של ראש הממשלה נתניהו בביתו המצוחצח של דוד לוי, ברחוב הרב הרצוג בשכונת אליהו בבית שאן. "אני זוכר את הבית הזה היטב", אמר נתניהו בכניסה לבית והניף יד באוויר. אחר כך הוא התנפל על לוי, רעייתו רחל (ראשל), בנם ג'קי לוי ובתם ח"כ אורלי לוי בחיבוקים ונשיקות, כאילו לא הייתה פרשת הקלטת הלוהטת מעולם.

נתניהו חנך ביום ראשון את תחנת הרכבת בבית שאן. אחר כך סר לביקור מתחייב בבית של לוי, שר החוץ לשעבר. לוי שמח על הפגישה, ולא הסתיר את ההתרגשות. בגיל 73 הוא נראה טוב, קורא הרבה, כותב ונח. הוא גם הפסיק לעשן ארבע קופסאות "טיים" ביום וירד לסיגריה אחת בחודשיים. ברגע אחד של נחת הוא הודיע שנתניהו הוא "ראש הממשלה המיתולוגי". את שר התחבורה ישראל כ"ץ, שנכח במקום, כינה לוי "הבולדוזר של המדינה".

נתניהו התיישב מול הקוסקוס. "איפה חיים? איפה חיים?", הוא שאל. כאן מתחיל סיפור שאמור להוביל את דוד לוי לכס הנשיאות בבחירות הבאות, בקיץ 2014. "חיים" הוא חיים ביבס, ראש העיר מודיעין. ביבס היה ראש המטה של נתניהו עצמו בפריימריז האחרונים לפני שנה, כאשר התמודד על ראשות הליכוד מול פייגלין. היום הוא ראש המטה של לוי במרוץ לנשיאות. נא להכיר.

ביבס הוא קרוב משפחה של לוי. רחל, אשתו של לוי, ולילי, אמו של ביבס אחיות. זה לא הקשר הפוליטי-אישי היחיד שהיה בבית לוי בבית שאן. ג'קי לוי, הבן של, ראש העיר בית שאן הוא אחד האנשים החביבים על ראש הממשלה. לפני הפריימריז בליכוד הפציר נתניהו בלוי הצעיר שיעזוב את ראשות העיר, יתמודד בפריימריז במחוז העמקים והגליל בליכוד ואחרי שיזכה ימונה לסגן שר הפנים. לוי סירב. "טוב לי איפה שאני", הוא התחמק.

והיה סביב השולחן גם את הצד של אביגדור ליברמן, השותף החדש בהנהגת הליכוד ביתנו. אורלי לוי היא חברת כנסת ותיקה בישראל ביתנו. שרון שלום, ראש המטה של ליברמן, נשוי לסימה, בתו של דוד לוי. לפני חודש, כאשר נסגר תיק חברות הקש של ליברמן, גם שלום נשם לרווחה. הוא היה אחד החשודים המרכזיים בפרשה. היום הוא הנציג של ליברמן במטה הבחירות של הליכוד ביתנו.

האם מתוקף מערכת הקשרים ההדוקה הזו דוד לוי הוא המועמד של ליברמן לנשיאות? חיים ביבס טוען שכן. הוא מספר שנתניהו ולוי, שנועדו אחרי הארוחה במשך 45 דקות בסלון הבית, בארבע עיניים, דיברו גם על המועמדות של לוי לתפקיד. "אנחנו יודעים שמאות אלפי אנשים, בני עדות המזרח, מחכים לתיקון אחרי הפדיחה שהייתה עם משה קצב. דוד לוי יחזיר להם את הכבוד, את הגאווה", מבטיח ביבס.

"תגיד", אני שואל, "אתה הרי יודע שרובי ריבלין בונה על התפקיד הרבה שנים. יש לו גם הבטחה מנתניהו".

"כן, אבל אל תשכח שחברי הכנסת הם שבוערים את הנשיא", אומר ביבס. "אנחנו נביא גם את המועמדות של לוי, וחברי הכנסת יבחרו את מי שהם רוצים".

"הנשיא דוד לוי יעשה לנתניהו צרות, כמו פרס?", אני מתעניין.
 "מה פתאום", חותך ביבס. "פרס בא לנשיאות מהשולחן הפוליטי".

דוד לוי?

"הוא בא מהפנסיה".

רה"מ דוד לוי בקמפיין הבחירות הקודם צילום: יגאל לוי

פופר עושה צרות

במרחק שנות אור מהנשיא המכהן פרס ומהנשיא בפוטנציה לוי יושב הנשיא השמיני, משה קצב, באגף התורני בכלא מעשיהו. לא מזמן חלפה שנה מהיום שבו נכנס לכלא, בדצמבר 2011. אחרי תקופה קשה של צרות, הצקות ומשברים, נראה שמצבו של קצב משתפר. לפחות כך מספר אחד מהאנשים שיוצא ובא במעשיהו.

קצב סבל מקשיי הסתגלות בתחילת דרכו בכלא, סירב ללבוש מדי אסיר, ולא הצליח להתחבר עם האסירים באגף, שראו בו מנוכר ומתנשא. את מסע ההתנכלויות נגדו הוביל עמי פופר, שמרצה עונש של שבעה מאסרי עולם, אחרי שרצח במאי 1990 שבעה פלסטינים בצומת גן הוורדים בראשון לציון. פופר ביקש בשעתו חנינה מהנשיא קצב, אך הוא סירב להעניק לו, וגם זו הייתה סיבה טובה לשפוך לו דבק על המיטה, להחרים לו כיסא אורתופדי ולסלק אותו משולחן החג בראש השנה.

אבל הייתה עוד סיבה. בתחילת 2012 יצא פופר לחופשה מהכלא, טלפן לליאור קצב, אחיו של הנשיא לשעבר, וביקש להיפגש עמו. קצב שמח לפגישה, וקיווה לשמוע מכלי ראשון מה קורה עם אחיו הגדול. במקום זאת הוא הרגיש קורבן לסחיטה. פופר, לפי אנשי הנשיא לשעבר, אמר לקצב:

"משה בידיים שלי. אני יכול לעשות לו גיהינום. תנו לי 4,500 שקל לחודש ואשמור עליו".

ליאור קצב סירב לשמוע. ככל הידוע, הוא גם לא הגיש תלונה למשטרה. בכל מקרה, באוקטובר האחרון העביר השב"ס את פופר לכלא איילון הסמוך, וקצב נשם קצת לרווחה. המצב הנפשי שלו עדיין קשה, אבל ההטרדות נפסקו, אם כי לא לגמרי. האיש שיוצא ובא ממעשיהו אומר שהאסירים למדו להעריך את כוחו של קצב, אחרי שהצליח לכאורה להזיז אדם כמו פופר לכלא אחר.

לקצב יש עכשיו שותף חדש בתא, רואה חשבון משהם שהסתבך במעשי מרמה, והוא שהחליף את השר לשעבר שלמה בניזרי. באוגוסט האחרון נכנס לאגף מכר ותיק אחר של קצב, דוד אפל, שהיה אחד האנשים החזקים בליכוד ובמדינה. אפל נידון לשלוש שנים וחצי מאסר על מתן שוחד ומרמה. "אפל מחליק לתוך המציאות הזו טוב יותר מקצב. הוא מכיר את השפה של החברה", אומר גורם שמקורב לנשיא לשעבר. "קצב יותר מופנם, יותר מרוחק. החיבור ביניהם יכול לעזור לו".

אגב, האנשים של פופר מכחישים את סיפור ההתנכלויות. הרב דוד גליס, 42, הוא החונך האישי של פופר. גליס נמצא במחיצתו חמש פעמים בשבוע מאז 1995, ומלמד אותו משנה והלכה. גליס טוען כי קצב ניהל עם פופר מאבקי שליטה שגרתיים באגף, דווקא אחרי שפופר קיבל אותו בסבר פנים יפות.

"קצב הרגיש נרדף, והפיל הכל על פופר", אומר גליס. "פופר לא ניסה לסחוט איש. הוא אפילו עזר לקצב, כמו שהוא עוזר לכולם. פופר בעצמו ביקש לעזוב את מעשיהו. הוא כבר 23 שנים בכלא, קצבו לו את העונש ל-40 שנה. יש לו עוד ארבע שנים בפנים, למה לו להסתבך?".

משה קצב צילום: אדי ישראל

איזו מדינה

כדאי לשים לב לסקרים האחרונים, מבחינת הרכב הקואליציה המיועדת של נתניהו. מכל הסקרים עולה כי בפעם הראשונה בהיסטוריה יש לחובשי הכיפות ועוטות השביסים, החרדים והדתיים, רוב בקואליציה. בסקר שהתפרסם אתמול ברשת ב' (35 מנדטים לליכוד, 17 לבית היהודי, 8 לש"ס, 7 ליהדות התורה ו-6 לעוצמה לישראל) מקבל גוש הימין 73 מנדטים. 43 מהם הם חרדים ודתיים.

לפי סקרי אתמול, אילו היו במדינה בחירות אזוריות, ההתנחלות היהודית בחברון, בת ה-500 איש, הייתה אזור הבחירה הגדול ביותר במדינה, ואולי בעולם. ההתנחלות הזו שולחת לפרלמנט שלנו ארבעה חברי כנסת: אורית סטרוק והרב הלל הורביץ מהבית היהודי, ברוך מרזל ואיתמר בן גביר, תומכי הרב כהנא, מרשימת עוצמה לישראל.

ותוסיפו לכולם את משה פייגלין, כוכב הליכוד שרוצה לשחרר את השטחים בעבר הירדן המזרחי, מעריץ ותיק של ברוך גולדשטיין, הרוצח ממערת המכפלה, מי שהשתחוה השבוע על הר הבית ורואה בבניית בית המקדש מטרה אסטרטגית. פייגלין, על הדרך, רוצה לטרנספר מכאן את ערביי הגדה ולשלול זכויות אזרחיות מערביי ישראל.

בקיצור, איזו כנסת הומנית ונפלאה מצפה לנו, נופת צופים, משהו משהו.

shabat@maariv.co.il

היכנסו לעמוד הפייסבוק החדש של מעריב בואו להמשיך לדבר על זה בפורום אקטואליה -

תפוז אנשים

רוצה לקבל את כל המבזקים של nrg מעריב לסלולרי שלך? לחץ כאן

סגור